MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-27 ta' Ottubru, 2005

Citazzjoni Numru. 149/2004

A

vs

Dr. Leslie Cuschieri LL.D. u l-Prokoratur Legali Victor Bugeja li b'digriet tal-15 ta' Gunju 2004 gew nominati bhala kuraturi deputati biex jirrapprezentaw lill-assenti B

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 13 ta' Mejju 2004 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti ccelebraw zwieg bejniethom fil-11 ta' Gunju 1999 fil-Knisja ta' Kristu Re, Paola, skond kif jirrizulta mic-certifikat taz-zwieg relattiv li kopja tieghu hi hawn annessa u esebita u mmarkata bhala Dok. "A";

Illi l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni tal-gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tal-hajja mizzewga, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi ulterjorment il-kunsens tal-konvenuta nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

Illi inoltre l-konvenuta rabtet il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur;

Illi l-kunsens tal-attur inkiseb b'qerq dwar kwalita' tal-konvenuta illi setghet mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga;

Illi ghalhekk iz-zwieg celebrat bejn il-kontendenti huwa null u bla effett fil-ligi ghall-fini tad-dispozizzjonijiet ta' l-**artikolu 19 ta' l-Att dwar iz-Zwieg ta' l-1975**;

Illi ghalhekk l-attur talab sabiex il-konvenuta tghid ghaliex dina l-Qorti m'ghandiex:-

1. Tiddikjara z-zwieg celebrat bejn il-partijiet nhar il-11 ta' Gunju 1999 null u bla effett fil-ligi ghar-ragunijiet fuq premessi;

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li tibqa' minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attur a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u dokumenti esebiti a fol. 4 sa fol. 5 tal-process;

Rat in-nota attrici li biha gew esebiti l-affidavits tal-attur **A** u ta' ommu **Maria Faure'** a fol. 7 sa fol. 13 tal-process;

Rat ir-rikors ta’ l-attur A datat 13 ta’ Mejju 2004 fejn talab li jinhatru kuraturi deputati biex jirraprezentaw lill-assenti B ;

Rat id-digriet datat 15 ta’ Gunju 2004 fejn gew nominati Dr. Leslie Cuschieri u l-Prokoratur Legali Victor Bugeja bhala kuraturi;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-partijiet fit-18 ta’ Awissu 2004 fejn il-Qorti pprefiggiet terminu ta’ tletin (30) gurnata lill-istess partijiet sabiex jipprezentaw ix-xhieda kollha li jistghu permezz tal-procedura ta’ l-affidavit.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet datata 6 ta’ Ottubru, 2004 a fol. 25 tal-process fejn il-kuraturi deputi eccepew:-

1. Illi b’digriet tal-15 ta’ Gunju 2004, huma gew nominati kuraturi deputati biex jirrapprezentaw lill-assenti B ;

2. Illi huma m’ghandhomx mezz kif jikkomunikaw mal-persuna minnhom rapprezentata u ghalhekk mhumiex edotti mill-fatti tal-kaz odjern;

3. Illi ghalhekk huma jirrizervaw li jeccepixxu ulterjorment;

Rat in-nota tal-attur A datata 7 ta’ Frar 2005 a fol. 27 tal-process; fejn esebixxa c-certifikat formali tieghu taz-Zwieg.

Rat il-verbal tad-9 ta’ Frar 2005, Dr. Rachel Loporto Montebello ghall-attur tat ruhha b’notifikata bl-avviz tas-smiegh tal-kawza u fejn iddikjarat li m’ghandhiex provi izjed; il-kawza giet differita sabiex jigu notifikati l-affidavits attrici u sabiex il-kuraturi jaderixxu ruhhom mad-digriet affidavuts tat-18 ta’ Awissu 2004 bit-terminu hemm indikat jaghddi mid-data ta’ l-istess seduta.

Rat il-verbal datat 24 ta’ Mejju 2005 fejn Dr. Leslie Cuschieri esebixxa affidavit tal-konvenuta B u ddikjara li diga’ ghadda kopja ta’ l-istess lil Dr. Ramona Frendo ghall-attur. Il-kawza giet differita ghas-sentenza *in difett’ostakolo* ghas-27 ta’ Ottubru 2005;

Rat in-nota ta’ Dr. Leslie Cuschieri datata 24 ta’ Mejju 2005 a fol. 31 li permezz taghha esebixxa l-affidavit tal-konvenuta **B** ;

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attur qed jippretendi li z-zwieg tieghu tal-11 ta’ Gunju 1999 kien null u bla effett *ai termini* ta’ l-**artikolu 19 (1) (d), (f), (g) u (c) tal-Att XXXVII tan-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b’diffett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b’anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi kif inghad fis-sentenza **“Emanuel Walter Vella vs Mona Lisa Vella”** (P.A. (RCP) - 1 t’Ottubru 2002 - Cit Nru 801/96/RPC) il-kuncett ta’ d-diskrezzjoni ta’ gudizzju *“supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly.*

Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism, immature character, affective immaturity and an emotionally unstable personality. Serious immaturity could very easily constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 ***Sabattani*** *held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he*

has not, then he suffers from 'aementia', not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage … … ... Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity … …"

Illi ***G. Veness,*** kif ikkwotat minn ***N. Picard*** in **'L'immaturite' et le consentement matrimonial"** (pg. 54-55) jghid is-segwenti:-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders to the 'ius in corpus' and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg"** (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002); **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002); **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u ghall-principjji hemm enuncjati. Diversi sentenzi ohra minn dakinhar kollha kkonfermaw l-istess principji.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' ***Viladrich*** li jghid:-

"Thus, there is grave lack [of discretion of judgement] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of

*binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties, which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. (**Viladrich, P.J.*** **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** *(Montreal, 1993) p. 686).*

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

*"Kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap 255**, dawn l-obligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics".* (***Viladrich, P.J***. *op. cit*., p. 687).

Illi fil-fatt dan ifisser li dak li ghandu jwassal lill-partijiet sabiex jaghtu l-kunsens taghhom taz-zwieg ma huwa xejn hlief dak li gie deskritt fil-kawza fl-ismijiet **"Mary Mustefa**

Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed" (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) fejn inghad li:-

*"Fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-Qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra u x-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li vermament ikun irid johloq 'a partnership for life'.*

Illi dan iwassal sabiex minn diversi espozizzjonijiet tal-gurisprudenza vasta u nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna, u dan minkejja li l-ligi qatt ma' taghti definizzjoni ta' l-istess. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta` u l-assistenza, l-unita` u l-indissolubbilta' taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja u l-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-*'communio vitae'.* Fil-kawza **"Micallef vs Micallef'** (deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili) gie riaffermat illi *"element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom."*

Illi dawn il-principji kollha gew kkonfermati f'diversi sentenzi moghtija minn din il-Qorti nkluzi **"Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri"** (P.A. (RCP) 17 ta' Frar 2000); **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** (P.A. (RCP) 9 ta' Marzu 2000); **"Ousama Sadalah vs Doris Tanti"** (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000); **"Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine"** (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); **"Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001); **"Mazen Dadouch vs Maria Dadouch**

xebba Galea" (P.A. (RCP) 22 ta' Marzu 2002); **"Albert Grech vs Josette Grech"** (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002); **"Marco Tanti vs Catherine Azzopardi"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002); u **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002) fost ohrajn, li ghalihom qed issir ukoll riferenza.

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** dan l-artikolu jipprovdi li hemm nullita' taz-zwieg:-

*"**(f)** jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."*

Illi dan is-sub-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *('colorem habens, substantiam vero nullam')* kif ukoll dak parzjali *('colorem habens, substantiam vero alteram')* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frazi *"eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, il-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ppruvat li l-'*finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali' vs Dr. Albert S. Grech *nomine"*.** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walsh"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".* Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A. 14 ta' Awissu 1995) gie spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv

tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu."

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fl-ismijiet **"Francesco Teuma vs Luigi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol. X p.912):-

"a poter dedursi la invalidita' dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero".

Illi fil-kawza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali."*

Illi fil-fatt din il-Qorti kkonfermat l-istess imsemmija interpretazzjoni tant li fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 gie ribadit li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg."*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot il-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994)

elenkat l-elementi essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*"komunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied."* L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*'consortium vitae'* tikkomprendi zewg elementi, u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilita` tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-'consortium vitae' hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-'consortium vitae' tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indissolubbilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta` u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresupponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' indissolubbilta' fiz-zwieg.

Illi intant u f'dan il-kuntest ***J. Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li: *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contracts with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power."*

Illi wkoll, ***D.J. Burns*****,** fil-kummentarju tieghu (**"Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions - A Historical Synopsis and Commentary".** pg. 151) jghid li *"it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indissolubbilta') *was formulated as an express agreement,*

it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract."

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **"Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard"** (P.A. (RCP) 15 ta' Marzu 2000) u cjoe':-

"Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero' fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-omissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali."

Illi premessa ohra fic-citazzjoni attrici hija dik a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (g)** li jipprovdi li z-zwieg huwa null:-

"jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur."

Illi dwar l-**artikolu 19 (1) (g)** jinghad skond ***J. Edward Hudson*** *"a condition could either be suspensive or resolutive. It is suspensive if it delays the entry in effect of the obligation of an act until the condition itself is fulfilled. It is resolutive if it dissolves the obligation only if it verifies itself and therefore renders it null. e.g. "I will live in marriage with you until I find someone who is more wealthy than you"* (**"Handbook II for Marriage Nullity Cases"** pg. 107).

Illi huwa mportanti li wiehed jinnota li din il-kondizzjoni tapplika biss ghall-kaz ta' annullament taz-zwieg jekk din il-kondizzjoni tirreferi ghall-avveniment fil-futur.

Illi rigward il-premessa l-ohra tal-attur li fuqha bbaza l-azzjoni tieghu u cjoe' dik ibbazata fuq l-**artikolu 19 (1) (c)**

tal-Kap 255, dan is-sub-artikolu jipprovdi li hemm kaz ta' nullita taz-zwieg:-

(c) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb b'qerq dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga."*

Il-Qrati taghna dejjem sostnew illi taht dan is-sub-artikolu *"z-zwieg huwa null jekk wahda mill-partijiet taghti kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi hadd iehor dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra"* (**"Fattah xebba Perry vs Dr. A. Mifsud u Prokuratur Legali Mifsud Bonnici"** – P.A. 22 ta' Novembru 1982).

Illi element importanti ta' dan is-sub-artikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li jfixkel serjament il-hajja mizzewga, u huwa mmaterjali jekk tali qerq jorigina min-naha l-ohra jew minn terzi persuni, ghaliex li huwa mportanti u determinanti huwa li l-qerq ikun sar sabiex jahbi xi kondizzjoni, fatt jew element serju fuq il-persuna jew il-hajja ta' wiehed mill-konjugi li jkun tali li jista' jaghti lok ghal disgwid serju ghal *'consortium vitae'* tant necessarju ghall-hajja mizzewga.

Illi fil-fatt ***George V. Lobo*** f' **"The New Marriage Law"** jghid li *"As T. J. Green puts it: "The basic issue is not so much the fraud but rather the presence of a factor significantly disturbing the 'consortuim vitae … … if one judges from a contractualist perspective, fraud is juridically significant since the law seeks to protect one party from the machinations of the other distorting the agreement. However, from a personalist standpoint, the real issue is the disturbance of the 'consortuim vitae' and the source of the error is juridically irrelevant."*

Illi wkoll l-legislatur Malti llimita l-qerq fuq *"xi kwalita tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga".* Din il-kawzali giet ikkonsidrata minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-kaz **"John Borg vs Paula *sive* Polly Borg"** (P.A. (VDG) 22 ta' Mejju 1995 - Cit. Nru. 591/94VDG) fejn gie osservat li:-

"kieku dak il-paragrafu ***19 (1) (c)*** *gie formulat b'mod differenti, wiehed ikun jista' jghid li japplika ghaz-zwieg civili l-****artikolu 981 tal-Kodici Civili*** *li evidentement hu aktar wiesgha fil-portata tieghu. Il-legislatur Malti, izda ghazel li jillimita l-qerq, bhala kawza ta' nullita' ta' zwieg, ghall-qerq dwar dawk il-kwalitajiet, oggettivament gravi, li jincidu fuq l-essenza, il proprjetajiet u l-ghanijiet taz-zwieg."*

"The object of deceit must be a quality of the other contracting party which, in itself, will have to cause serious disturbance in the partnership of conjugal life; with this formula, the legislator intends that the quality ***must be*** *objectively grave and establishes the partnership of conjugal life as an objective point of reference for the gravity of the quality so that the qualities are related to the essence, proeprties and ends of marriage. Therefore, those subjective qualities which cannot be objectively reconciled with conjugal partnership are irrelevant and, in this sense, they are merely arbitrary or trivial". (****Viladrich P.J.*** **– Matrimonial Consent. Code of Canon Law Annot. -** Caparros, E. et al. ed) 1993, Wilson and Lafleur, Montreal).

Illi l-Qrati taghna, inkluz fis-sentenza **"Carmelo Mifsud vs Anna Mifsud nee' Ignacakova"** (P.A. (RCP) 13 ta' Novembru 2002), dejjem sostnew li z-zwieg ikun null skond dan is-sub-artikolu jekk wahda mill-partijiet taghti l-kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi haddiehor dwar xi kwalita tal-parti l-ohra **("Fattah xebba Perry vs Dr. A. Mifsud et"** (P.A. 22 ta Novembru 1982). Skond il-gurisprudenza fuq citata, element importanti ta' dan is-sub-artikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li fixkel serjament il-hajja mizzewga.

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet izzewgu fil-11 ta' Gunju 1999 u filwaqt li l-attur huwa Malti, il-konvenuta hija ta' nazzjonalita' Ngliza. Il-partijiet iltaqghu Malta meta l-istess konvenuta kienet fuq vakanza hawn Malta, ghalkemm l-istess konvenuta kienet ilha taghmel dan ghal

tnax-il sena. Intant l-partijiet bdew ikollhom relazzjoni flimkien u l-konvenuta kienet iddecidiet li riedet tibqa' tahdem Malta u allura ma hemm l-ebda dubju li l-partijiet waslu sabiex jizzewgu meta fil-fatt izzewgu u f'qasir zmien sabiex l-istess konvenuta tkun tista' tghix u tahdem hawn Malta u dan anke peress li skond il-partijiet il-visa taghha kienet ser tiskadi fl-14 ta' Gunju 1999. Jidher li wara li zzewgu l-affarijiet bejn il-partijiet xejn ma marru sew anke peress li jidher li huma nfexxew ruhhom fix-xoghol, u dan skond l-attur japplika partikolarment ghall-konvenuta, li skond huwa tefghet l-energija kollha taghha sabiex tavvanza l-pozizzjoni taghha fix-xoghol, a skapitu tar-relazzjoni taghhom. Dan sa certu punt tammetih il-konvenuta fl-affidavit taghha tas-6 ta' Awissu 2004.

Illi pero' ghall-fini ta' din il-kawza jirrizulta wkoll aktar importanti l-fatt li l-attur jallega li wara z-zwieg l-konvenuta ammettiet mieghu li hija qatt ma kellha ntenzjoni li jkollha tfal mir-relazzjoni mieghu, u dan hija ammettietu fl-istess affidavit fuq imsemmi meta hija ddikjarat li *"I confirm that it was never my wish to have children from the marriage. I never made this clear to Mr. Faure' before the marriage. I had informed Mr. Faure's mother of the position. Mr. Faure' only found out my intentions not to start a family after the marriage."*

Illi dan ifisser li certament f'dan il-kuntest l-kunsens tal-konvenuta kien vizzjat u simulat *stante* li mill-bidu nett u waqt li qed taghti l-kunsens taghha taz-zwieg eskludiet element essenzjali taz-zwieg internament mill-obbligazzjonijiet taghha u weghda taz-zwieg, u cjoe' l-prokreazzjoni ta' l-ulied u dan fih innifsu rrendi l-kunsens taghha simulat u allura vvizjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255.**

Illi din il-Qorti thoss ukoll li gie ppruvat ukoll mix-xhieda kollha prodotta li l-kunsens taz-zewg partijiet kien ukoll vizzjat abbazi kemm ta' l-istess artikolu u kemm a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** u dan peress li din il-Qorti thoss li l-partijiet waslu sabiex mhux biss hadu d-decizjoni taz-zwieg meta fil-fatt haduha, izda wkoll li zzewgu bil-mod u meta zzewgu biss ghall-konvenjenza

taghhom u cjoe' sabiex l-konvenuta tkun tista' tghix u aktar u aktar tahdem hawn Malta, u allura effettivament meta inghata l-kunsens taghhom taz-zwieg huma dan ma ghamluhx b'motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg bl-imhabba li hija thoss lejn persuna ohra u bix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Ma jidhirx li l-partijiet f'dan is-suppost z*wieg* kienu lesti li jaghtu rispettivament it-totalita' taghhom infushom esklussivament lil xulxin, u din l-ghotja mhux biss ma kienitx reciproka izda lanqas biss motivata bi hsieb genwin li verament ikun irid johloq *'a partnership for life'* izda biss w unikament ghall- konvenjenza u egoismu taghhom.

Illi ghalhekk it-talba attrici ghandha tigi milqugha f'dan is-sens.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti **taqta' u tiddeciedi** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta biss in kwantu l-istess huma b'xi mod inkompatibbli ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici biss fis-sens hawn deciz** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat bejn il-kontendenti fil-11 ta' Gunju 1999 huwa null u bla effett fil-ligi *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Att XXXVII tal-1975 tal-Ligijiet ta' Malta**, **Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

Bl-ispejjez jinqasmu bejn iz-zewg partijiet filwaqt li l-kuraturi jithallsu skond il-ligi.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------